

بیفتش معنوی

فرناندو پسوا
علیرضا زارعی
علی عبداللہی

فاوست

یک تراژدی آنفسی
(ترجمہ از زبان‌های ایتالیایی و آلمانی)

نشر نگاه معاصر

فاوست

فرناندو پسوا

ناشر: نگاه معاصر/مدیر هنری: باسملرسام/حروفچینی و صفحه‌آرایی:
کارگاه نگاه معاصر / لیتوگرافی: نوید/چاپ و صحافی: قرنو/چاپ اول: ۱۳۸۷/
شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه/قیمت: ۲۵۰۰ تومان

نگاه معاصر
نشر نگاه معاصر

نشانی: تهران، مینی سیتی - شهرک محلاتی - بسیج غربی -
رضوان ۲ - بلوک ۱۱ واحد ۱۰

تلفن: ۰۹۱۲-۲۰۸۰۴۸۹

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه: پسوا، فرناندو، 1888-1935 م. Pessoa, Fernandi

عنوان و پدیدآورنده: فاوست/فرناندو پسوا؛ ترجمه علی عبداللهی، علیرضا زارعی.

مشخصات نشر: تهران: نگاه معاصر، ۱۳۸۷

مشخصات ظاهری: ۱۸۸ ص.

فروست: بیش معنوی.

ISBN: 978-964-7763-59-2

وضعیت فهرست نویسی: قیا.

یادداشت: کتاب حاوَر از متن ایتالیایی با عنوان Faust به فارسی برگردانده شده است.

موضوع: نمایشنامه برتغالی - قرن ۲۰ م.

شناسنامه افزوده: زارعی، علیرضا، ۱۳۳۸ - مترجم.

شناسنامه افزوده: عبداللهی، علی، مترجم.

رده‌بندی ک: ۱۳۸۶ ۲۵۱/۵۷۹۲۶۱

رده‌بندی دیوپی: ۸۶۹/۲۲۲

کتابخانه ملی ایران

۱۰۹۹۲۴۲

فهرست

پیش‌درآمدی بر فاوست	۵
میان‌پردہ‌ی یکم	۷۱
میان‌پردہ‌ی دوم	۹۵
میان‌پردہ‌ی سوم	۱۳۰
میان‌پردہ‌ی چهارم	۱۵۹
میان‌پردہ‌ی پنجم	۱۶۳
دست‌نوشته‌های پس‌و آ دربارہ‌ی فاوست	۱۸۵

پیش‌درآمدی بر فاوست

عصر ما عصر فاوستی است و همگی عزمی راسخ داریم تا پیش از آنکه دخل همه‌مان بیاید، خدا یا شیطان را ملاقات کنیم و آن رگه‌گریز ناپذیر اصالت، یگانه کلید ما برای این قفل است.

نورمن میلر، ۱۹۷۱

براستی فاوست کیست؟ آیا فقط نامی ست که عنوان قهرمانی را در "فاوست‌نامه" یوهان اشیتس آلمانی در ۱۵۸۷ به خود می‌گیرد یا در "تاریخچه تراژیک دکتر فاستوس" کریستوفر مارلو در ۱۵۸۸ به دنیای انگلیسی زبان کوچ می‌کند و دوباره برمی‌گردد و "گوته" او را در نمایشنامه‌ای سترگ به همین نام جاودان می‌کند و بعدها در همه زبانهای مهم مدرن جایی درخور می‌یابد، در اپراها، خیمه‌شب‌بازی‌ها و مضحکه‌ها، در اشعار غنایی و تراژدی‌های کلامی-فلسفی هر بار به جلوه‌ای و جلالی دست می‌یابد. تکثیر می‌شود، استحاله می‌شود و نهایتاً هیچ هنرمند مدرنی نمی‌تواند از وسوسه‌ناش بگریزد؟ چنین افسونگری و جذابیتی از کجا می‌آید، و اصولاً واگوی چه منشی‌ست؟ جستجوگری پرشور و گاه نومید، روشنفکری سازش‌ناپذیر با دروغمایه‌ای از طعن، طنز، مضحکه و مکر، پویا و انفجاری، چون "دینامیت" و همزمان ویرانگر و عاقبت‌سوز، روشنفکری در نوسان دائمی میان میل شدید به دوست داشتن و همزمان نفرت ورزیدن در عین احساس مسئولیت شدید

نسبت به آرمانها و دیگرانی که دوست‌شان می‌دارد؛ گاه چنان سهمناک می‌شود این روشنفکر که گویی می‌خواهد "روح زمین" را احضار کند و با ابرام و سماعت خود خویشاوند وی سازد. برای شناخت فاوست و جلوه‌ها و سویه‌های گوناگون شخصیت پیچیده‌اش نخست بر آنم تمام‌رخ تاریخی و تندیس کامل او را از سویه‌های مختلف بررسی کنم. برای این بررسی، شناخت سرگذشتنامه واقعی فاوست و فاوستهای متعدد در ادبیات مدرن اروپا، ضروری است اجتناب‌ناپذیر. پس از آن می‌توان گریزی به نمودهای این نام رازآلود و سرشت و سرنوشت سوزناک او زد و لایه‌های مجازی نام او را کنار زد و او را عریان دید.

الف: فاوست تاریخی

پژوهندگان و مورخان تقریباً در وجود تاریخی فاوست ذره‌ای تردید ندارند. نمودهای متفاوت و گاه متضاد شخصیت فاوست در آثار مختلف، بسیاری را به این باور رسانده که اصولاً دو فاوست تاریخی وجود دارد، یکی فاوست کهن‌تر با نام "یوهانس" و دیگری "یورگ". اما دلایل این باور سُست و مبهم است. دکتر فاوست اومانیست (استاد زبان و ادبیات یونان و روم)، جادوگر، پزشک دروغین و کیمیاگر و ماجراجو و "فیلسوف فلسفه‌باف" که با زندگی نابه‌سامان و سرگردانی‌هایش و با لاف‌زنی‌ها و کارهای نمایان‌اش توجه مردم را به خود جذب می‌کرد، مسلماً یک شخصیت بیش نبود.^۱

۱. فرهنگ آثار، ج ۴، ص ۳۱۲۳، مدخل فاوست.